

**JAVNI POZIV ODLOČEVALCEM ZA ZAUSTAVITEV POSTOPKA PRED SPREJETJEM
STALIŠČ REPUBLIKE SLOVENIJE DO PREDLOGOV UREDBE EVROPSKEGA
PARLAMENTA GLEDE UREDB O RASTLINAH, PRIDOBLENJIH Z NOVIMI GENOMSKIMI
TEHNIKAM, O PRIDELAVI IN TRŽENJU RASTLINSKEGA RAZMOŽEVALNEGA MATERIALA
IN PRIDELAVI IN TRŽENJU GOZDNEGA MATERIALA IN POBUDE ZA DOPOLNITEV
STALIŠČ**

Spoštovani,

na spletni strani Državnega sveta smo zasledili dokumente, kateri bi naj bili sprejeti že dne 21.11.2023:

1. Predlog stališča Republike Slovenije do Predloga uredbe Evropskega parlamenta in Sveta **o rastlinah, pridobljenih z nekaterimi novimi genomskimi tehnikami**, ter hrani in krmi iz njih ter o spremembi Uredbe (EU) 2017/625, številka dokumenta: 54913-47/2023/8, datum dokumenta: 09.11.2023, objavljenim na portalu DS;
2. Predlog stališča Republike Slovenije do Predloga uredbe Evropskega parlamenta in Sveta **o pridelavi in trženju rastlinskega razmnoževalnega materiala v Uniji**, spremembi uredb (EU) 2016/2031, 2017/625 in 2018/848 Evropskega parlamenta in Sveta ter razveljavitvi direktiv Sveta 66/401/EGS, 66/402/EGS, 68/193/EGS, 2002/53/ES, 2002/54/ES, 2002/55/ES, 2002/56/ES, 2002/57/ES, 2008/72/ES in 2008/90/ES (uredba o rastlinskem razmnoževalnem materialu), številka dokumenta: 54913-48/2023/4, datum dokumenta: 09.11.2023, objavljenim na portalu DS in
3. Predlog stališča Republike Slovenije do Predloga uredbe Evropskega parlamenta in Sveta **o pridelavi in trženju gozdnega reprodukcijskega materiala**, spremembi uredb (EU) 2016/2031 in 2017/625 Evropskega parlamenta in Sveta ter razveljavitvi Direktive Sveta 1999/105/ES (uredba o gozdnem reprodukcijskem materialu), številka dokumenta: 54913-49/2023/4, datum dokumenta: 09.11.2023, objavljenim na portalu DS.

Po podrobnem pregledu dokumentov ocenjujemo, da določena stališča predstavljajo veliko tveganje za našo trenutno in bodočo samooskrbo, slovensko suverenost in neodvisnost. **Ekoci s somišljeniki in sodelujočimi strokovnjaki predlagamo, da se začasno umakne obravnava teh dokumentov iz dnevnega reda in se pred tem opravi širša javna razprava, saj bodo sprejeta stališča bistveno vplivala na sedanje in prihodnje generacije na prehransko varnost in na biodiverzitetu.** Z namenom zagotovitve ustreznosti predlogov EU **predlagamo dodatne študije in celosten razmislek, kaj ta dokument pomeni tudi na strateško prehransko varnost države.** Slovenija naj sledi **dobri praksi Avstrije in Madžarske**, ki omenjenih dokumentov niso podprle. Sledi naj ugotovitvam in analizam iz Francije glede rastlin pridobljenih z novimi genomskimi tehnikami.

Sprejetje teh dokumentov bi postavila odločevalce v nepošten položaj, če bi sprejeli ta stališče, saj so celo že sami pripravljavci dokumentov navedli: »O napovedi Komisije naj bi posodobitev zakonodaje s področja RRM prispevala k ciljem Evropskega zelenega dogovora, konkretneje Strategije od vil do vilic in Strategije o biotski raznovrstnosti. **Konkretnega vpliva v tej**

fazi ni mogoče oceniti, zato bo Komisija za potrebe spremljanja in ocenjevanja napredka pri doseganju ciljev tega predloga ter njegovih gospodarskih, okoljskih in družbenih vplivov.«

Torej bi RS podala najprej stališča brez ocen in raziskav in brez širše javne razprave. Predlagamo nujne dopolnitve, ki bi v primeru, da se dopolnitve ne sprejmejo, to imelo ogromne posledice na zaščito avtohtonih semen, prehranske varnosti in biodiverzitete, ter vplivov na okolje, naravo in ljudi pa tudi na zdravstveno, gospodarsko, okoljsko in ekonomsko prihodnost v Sloveniji. Dokumentacijo je potrebno dopolniti s študijami kaj pomeni implementacija določil za zdravje ljudi, živali in okolja. Trenutni dokument tega vidika sploh ne obravnava.

V kolikor bi se vsa določila, navedena v dokumentih, realizirala v praksi, pa je ogrožena suverenost prebivalcev Slovenije, **saj bo prehranska varnost odvisna od patentiranih semen, od plačevanja licenc korporacijam in opredeljena ni zaščita slovenskega genskega materiala.** Kmetom bo onemogočena setev lastnih semen kmetom in izmenjave med kmeti, kar je del tradicije v naši deželi že stoletja.

Predlagamo, da se dokumentacija dopolni z neodvisnimi študijami, kaj pomeni implementacija določil za zdravje ljudi, živali in okolja. Ker je potreben daljši poizkusni čas vpliva na ljudi, živali in naravo, predlagamo, upoštevajo naši predlogi, preden se gensko modificirana tehnologija dejansko uporabi v praksi.

Sprejetje dokumentov in potrditve pripravljenih stališč RS Slovenije brez ustreznih študij, ki bi dajala kredibilnost odločanju in brez poznavanja mnenja državljanov, ki bo imelo v vsakem primeru dolgotrajne posledice, bi bilo neodgovorno. Sprašujemo se, **ali si predlagatelji in odločevalci v primeru sprejetja teh dokumentov upajo zastaviti osebno premoženje za povrnitev škode okolju naravi in ljudem, če bi šlo kaj narobe zaradi sprejetih odločitev.**

Torej ne vemo, kaj točno bo prinesla Uredba in dokler tega ne vemo, suverenosti pri odločanju o tako pomembnih vprašanjih nikakor ne smemo predati tujim inštitucijam **Predlagamo dodatne študije in celosten razmislek, kaj ta dokument pomeni tudi na strateško prehransko varnost države. Predlagamo, da Slovenija sledi dobri praksi Avstrije in Madžarske, ki omenjenih dokumentov niso podprle. In sledi ugotovi in analizam iz Francije glede pomislekov gensko modificiranih rastlin. Predlagamo pa tudi nujne dopolnitve, brez katerih bi nastale ogromne posledice na zaščito semen, prehranske varnosti in biodiverzitete. Hkrati bi tvegali nevarne vplive na okolje, naravo in ljudi pa tudi na zdravstveno, gospodarsko, okoljsko in ekonomsko prihodnost v Sloveniji.**

I. OBRAZLOŽITEV

Ekoci s somišljeniki in sodelujočimi strokovnjaki predlagamo, da se začasno umakne obravnava teh dokumentov iz dnevnega reda in se pred tem opravi širša javna razprava, saj bodo sprejeta stališča bistveno vplivala na sedanje in prihodnje generacije Kot organizacija, ki se že desetletja prizadeva za prehransko samooskrbo Slovenije, smo skupaj s somišljeniki, podpisanimi na koncu dopisa, pripravili pobude za dopolnitve dokumentov. Istočasno predlagamo zaustavitev procesa sprejema teh dokumentov, dokler niso narejene potrebne analize in izračuni.

V kolikor bi se sprejela in v praksi realizirala določila, navedena v obstoječem predlogu dokumentov, bi bila ogrožena suverenost prebivalcev Slovenije, saj bo prehranska varnost odvisna od patentiranih semen, od plačevanja licenc korporacijam. Slovenski genski material pa bi ostal nezaščiten in izrinjen iz uporabe. Kljub predvidenim izjemam, bi že zaradi sprememb moči med ponudniki bil dostop do tradicionalnih semen močno otežen. Če bi uveljavili še željo po bolj strogih omejitvah za izmenjavo in setev lastnih semen pri kmetih, bi to dodatno poslabšalo socialno in ekonomsko situacijo na podeželju, **pospešilo uničevanje kmetij in prevzem zemljišč s strani velikega kapitala**. Menimo, da je nujno preučiti tudi **ekonomski vpliv** na gospodarstvo ter **na podražitev hrane**, ki jo bo prinesla monopolizacija in široko patentiranje semenskega in rastlinskega materiala. V dokumentih tudi ni zaznati prizadevanj za nacionalno prehransko suverenost in interes države in državljanov Slovenije sploh pa ne na njihovo zdravje.

Težko je razumeti, da je v stališču Republike Slovenije zapisano, da je »Republika Slovenija je zaskrbljena zaradi predlaganega odstopanja za seme, ki se bo lahko izmenjevalo med kmeti. Za Republiko Slovenijo je značilna velika razdrobljenost kmetijske pridelave, ki se odraža v velikostni strukturi kmetijskih gospodarstev«. Kljub temu, da je v EU dokumentaciji navedena celo **»določitev največje količine semena, ki ga sme kmet letno izmenjati na podlagi te izjeme«**, pripravljavci dokumenta. Torej RS zahteva, **da se ta izjema ne uveljavi zaradi zaščite žlahtniteljev semen** z argumentom, da **»omejitev izmenjave na nezavarovane sorte in določitev največje količine semena, ki ga sme kmet letno izmenjati na podlagi te izjeme.«**

To v praksi pomeni, da kmet ne sme sejati svojih semen, niti ohranjati starih avtohtonih sort semen, prilagojenih našemu okolju, ne sme ohranjati tisočletne tradicije slovenskega podeželja in izmenjave semen med kmeti, ne sme s tem ohranjati biotske pestrosti in diverzifikacije ampak mora podpirati tuje žlahtniteljske korporacije in multinacionalke semen, kajti v Slovenije se žlahtni le nekaj sort, slovenski trg semen je v 90% odvisen od uvoza.

(Za boljše razumevanje te problematike predlagamo ogled dokumentarnega filma Percy proti Goljatu, kjer je prikazana borba malega kmeta proti Monsanto, (sedaj Bayer), ki je želel sejati svoja semena in ne njihovih, patentiranih, kakšna je bila odškodnina in kaj se je zgodilo z njegovo kmetijo. Film je bil posnet po resničnih dogodkih.)

Ptujski žlahtniteljski center avtohtonih semen, ki je sedaj v državni lasti, je sedaj preimenovan v logistično-distribucijski center. Ali to pomeni, da v prihodnje žlahtnjenja semen tam več ne bo? Že tako je trenutno predvideno žlahtnjenje le 30 sort semen, v genski banki pa je več kot 5000 varietet genskega materiala. Skupaj imamo registriranih le nekaj več kot 100 sort semen vrtnin in poljščin. V Sloveniji pa žlahtnijo semena seveda še nekatere tuje semenarske hiše.

Zato predlagamo, da se navedeni odstavek dokumenta v celoti črta in izvzame iz dokumenta in se zaščiti slovenskega malega kmeta in slovensko biodiverzitetu. Menimo, da je bolj smiseln razmislek o prednostih naše zelene dežele in **politike od »semena do krožnika«**. Slovenijo bi, glede na razdrobljenost kmetij, brez težav lahko razglasili za »Eko vrt Evrope«. Istočasno bi bilo dobro stališče RS glede semen obravnavati iz širšega konteksta strateške prehranske varnosti. Brez semen ni hrane, torej obstaja nevarnost, da v **primeru neizdobave semen iz skupnega semenarskega trga EU Sloveniji ostanemo brez hrane**, še posebej v primeru pomanjkanja

semen zaradi podnebnih sprememb. Kjub temu, da je Vlada RS sprejela sklep o **zagotavljanju semen v državnih rezervah, se to ne izvaja** in se pospešuje dobave semen tujih korporacij na slovenski trg. V dokumentih Stališče RS ne opredeli, **da gensko modificirana semena in genomske tehnike** pridelave, ki so del prihajajoče sedanosti, **sodijo izključno v kontrolirano okolje rastlinjakov. Trenutno še ni raziskano, kako vplivajo genomske modificirane rastlin na opraševalce, okolje, živali in ljudi ter biotsko pestrost**, v dokumentih pa ni niti navedena nobene študija, kaj pomeni to za našo državo, kar pa tudi pomeni, da bi odločevalci sprejeli stališče brez argumentov.

Z namenom zagotovitve ustreznosti predlogov EU **predlagamo dodatne študije in celosten razmislek, kaj ta dokument pomeni tudi na strateško prehransko varnost države**. Slovenija naj sledi dobri praksi Avstrije in Madžarske, ki omenjenih dokumentov niso podprle. Sledi naj ugotovitvam in analizam iz Francije glede pomislekov gensko modificiranih rastlin.

Predlagamo tudi nujne dopolnitve, ki jih navajamo v nadaljevanju, brez katerih bi nastale ogromne posledice na zaščito semen, prehranske varnosti in biodiverzitet. Hkrati bi tvegali nevarne vplive na okolje naravo in ljudi pa tudi na zdravstveno, gospodarsko, okoljsko in ekonomsko prihodnost v Sloveniji.

Predlagamo, da se v stališču RS glede genomske modificirane hrane sledi stališču Francije in njihovi Študiji, ko je njihovo Ministrstvo za kmetijstvo novembra 2021 zadevo predložilo znanstvenemu odboru CTPS (Stalni tehnični odbor za žlahtnjenje rastlin) in ga zaprosilo, naj na podlagi znanstvene in tehnične literature osvetli vpliv novih tehnik žlahtnjenja (NBT) na ocenjevanje sort in njihovo trženje: Na tej spletni strani je povzetek njihovega poročila na voljo v angleščini: <https://agriculture.gouv.fr/nouvelles-techniques-genomiques-et-evaluation-des-varietes-rapport-du-ctps>. Prav tako Confederation paysanne (sindikar kmetov, ki nasprotuje uporabi GSO v kmetijstvu in semenih) opozarja na dezinformacije glede NTG, pomanjkanje sledljivosti NTG, tveganje za kmetovalce, ki same pridelujejo semena in tveganje za ekološko kmetovanje. **Na tem mestu s sprašujemo kako bo lahko Slovenija uresničila cilje v okviru Skupne kmetijske politike 18 odstotkov ekološkega kmetovanja, če kmetovalce in učinke ekološkega kmetijstva postavlja pred tak riziko.**

Pri opredelitvi do predlaganih Uredb je zelo pomembno, kako bodo predlagane spremembe vplivale na razvoj ekološkega segmenta pridelave. **Kako bo preprečena kontaminacija tal in semenskega materiala, kar je realno tveganje, ki ga prinašajo tudi NG?**

V dokumentih je **poudarjena genomska pridelava rastlin**, kar je seveda tudi del prehranske prihodnosti in nedvomno sodi **v prvi fazi proizvodnje v umetno pridelavo hrane**, ki se lahko izvaja le v zaprtih prostorih in rastlinjakih (hidroponika, akavaponika, aeroponika in laboratorijska pridelava hrane), ki pa ne sodi več pod kmetijstvo, ampak kot del proizvodnje hrane v agroživilski panogi.

Verjamemo, da se strokovnjaki strinjajo, da bi lahko šele po **daljšem monitoringu uporabe rastlin pridobljen z genomskimi tehnikami** lahko ugotovili **vpliv na zdravja ljudi in okolja**. **Predlagamo da Slovenija zavzame stališče, da te rastline seveda sodijo najprej v rastlinjake** v kontroliranem okolju. V kolikor bodo rezultati pozitivni **pa lahko šele takrat lahko umeščamo na naša polja in**

vrtove. Po daljših preskušanjih pa bi NGO lahko našle pot do širše uporabe, vendar trenutni dokumenti ne ponujajo tovrstnih varoval in se ne ukvarjajo z okoljsko varnostjo, ko zadeva posledice uporabe genomskih tehnik. V dokumentaciji ni ocene ekonomskega vpliva na gospodarstvo, ter vpliv višjih cen genskega materiala v končni ceni hrane, ter stroški posledic na okolje, varovanja narave in posledic oz. učinkov na zdravje ljudi, ki bodo jedli hrano iz gensko modificiranimi tehnikami.

Vse bolj je jasno, da **bomo v prihodnosti imeli tri oblike pridelave hrane.**

- Prvo je **klasično konvencionalno obstoječe kmetijstvo**, povezano s hibridnimi semeni, vedno novimi vlaganji, večanjem kapacitet in hektarskega donosa.
- **Druga oblika kmetovanja je trajnostno socialno, ekološko kmetovanje** (z vsemi svojimi različicami) , ki zagotavlja stvarno biotsko pestrost, ohranjanje krajine, visokovredne kmetijske produkte, poseljenost podeželja in samooskrbo na lokalni ravni. EU želi doseči 25% površin pod ekološkim kmetovanjem, Slovenija je trenutno na 11%. Cilj je doseči 18%. Le trajnostno socialno-**ekološko, biodinamično, permakulturno** kmetijstvo, omogoča ohranitev podeželja, samooskrbo na osebni in lokalni ravni, ohranjanje krajine in stvarno prehransko suverenost.
- **Tretja veja pa je proizvodnja hrane: hidroponika, akvaponika, airponika**, kjer hrana raste v vodi ali zraku s hranili in ne v zemlji, ali pa **se ustvarja v laboratorijih**, kjer je visoko tehnizirana proizvodnja, ki je močno odvisna od zunanjih inputov in iz tega vidika še bolj ranljiva na težave v vseh dobavnih verig, od katerih bo odvisna (elektrika, voda, računalniški virusi...). Vplivi takšne proizvodnje hrane na zdravje ljudi in okolja še niso raziskani. **Zato je smiseln pomislek, če takšna industrijska proizvodnja sodi sploh pod kmetijstvo, saj gre za proizvodnjo hrane in sodi pod gospodarstvo, ne kmetijstvo.** Tu gre namreč ne gre več za pridelavo in vzgojo rastlin, temveč proizvod z vključevanjem robotizacije, digitalizacije, posebnih genskih materialov in postopkov.

Predloge za spremembo oz. dopolnitev trenutnih dokumentov navajamo v naslednji točki dopisa.

II. PREDLOGI ZA DOPOLNITVE OBSTOJEČIH DOKUMENTOV (v nadaljevanju so naši predlogi dopisani z zeleno barvo)

- 1. Dodatki k Predlogom stališč Republike Slovenije do Predloga uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o rastlinah, pridobljenih z nekaterimi novimi genomskimi tehnikami, ter hrani in krmi iz njih ter o spremembi Uredbe (EU) 2017/625, številka dokumenta: 54913-47/2023/8, datum dokumenta: 09.11.2023 objavljenim na portalu DS**

Prvi odstavek

Obstoječi tekst: »Republika Slovenija meni, da je pomemben vidik tudi ohranjanje zaupanja potrošnikov in omogočanje svobodne izbire deležnikom v prehranski verigi. Zato Republika Slovenija opozarjana potrebo po označevanju semenskega materiala in produktov.«

Predlagamo dodatek: »...na način, da bo potrošnik z lahkoto ugotovil, iz katere vrste semen je bila pridelana hrana (avtohtona, tradicionalna, ohranitvena semena, hibridna semena in serija (F1, F2 ipd.) ali gensko modificirana semena in hrano pridobljeno z novimi genomskimi tehnikami). Na produktih je potrebna dosledna označitev produktov tudi načina pridelave hrane - ali gre za konvencionalno, pridelavo hrane ali gre za trajnostno tradicionalno ekološko, dinamično, sonaravno predelavo hrane ali gre za umetno pridelavo hrane (hidroponika, akvaponika, airponika). Le takšen način zagotavlja potrošniku pravico do informacije in svobodne izbire hrane brez da bi bil zaveden in omogoča pošteno primerljivost cen. Posebej je potrebno označiti tudi laboratorijsko pridobljeno hrano«

Drugi odstavek (predlagamo, da se preveri, če imamo v Sloveniji zaščitena semena v genski banki Slovenije)

Obstoječi tekst: »Republika Slovenija izpostavlja tudi, da tematika novih genomskih tehnik dodatno odpira druga vprašanja, o katerih je potrebna širša in odprta razprava, kot so na primer uporaba novih genomskih tehnik z vidika uporabe genskih virov, patentna zaščita, žlahtniteljske pravice, sožitjem z ekološkim kmetovanjem, realni potencial prispevka novih genomskih tehnik za prehod na trajnostne sisteme pridelave, itd.«

Predlagamo dodatek: »Uvedba uporabe novih genskih virov je možna izključno v rastlinjakih in po fazah pri umetni proizvodnji hrane; hidroponika, akvaponika, airponika...Po predhodno izvedem monitoringu celostnih vplivov na zdravje ljudi in živali okolje in ekonomiko pridelave. Šele potem ko se te rastline izkažejo kot pozitivne je lahko takšne rastline uvrstijo v rastlinjake kjer rastejo rastline v zemlji in šele nato po pozitivnih rezultatih več let trajajočega monitoringa le lahko pojavijo v klasičnem kmetijstvu v naravi.

Genomska tehnika – na ekološko trajnostno kmetijstvo pa nove genske tehnike in semena ne smejo posegati razen z dovoljenjem države članice v kateri se bo to seme pod monitoringom uporabljajo.

V odstavku Opredelitev RS

V drugem odstavku je sedaj navedeno: »Republika Slovenija se zaveda, da izločitev nekaterih novih genomskih tehnik (mutageneza in cisgeneza (intrageneza)) iz strogih pravil, ki veljajo za gensko spremenjene rastline in omogočanje njihove uporabe za žlahtnjenje rastlin za konvencionalno kmetijsko pridelavo lahko potencialno prispevajo h krepitvi trajnostnih sistemov pridelave in predelave hrane. To je tudi v skladu s cilji Evropskega zelenega dogovora in še zlasti Strategije »od vil do vilic« ter Strategije za biotsko raznovrstnost do leta 2030, ob tem pa poudarja, da je treba upoštevati tudi njihov morebitni negativni vpliv na varnost in zdravje ljudi, biotsko raznovrstnost ter okolje, vključno s potencialnimi vplivi na nanje in na različne načine kmetijskih praks pridelave.

Predlagamo dodatek: »Vsako seme, ki je proizvedeno z gensko tehniko, se naj uvaja postopoma in prostovoljno v vsaki članici EU, s tem da se uvede 5-letni monitoring za posamezno seme in se v tem času oceni, kakšen bo njihov vpliv na biotsko pestrost, prehransko verigo in druge dejavnike tveganja uvedbe takšnih rastlin v lokalno okolje. Pred tem je potrebno jasno definirati lastnika pravic

in patentov semen, pri čemer se upoštevajo naravni razmnoževalni ciklusi rastline ter pravice kmetov, ki takšno seme uporabljajo. Uporaba genomskih tehnik ne sme biti pogoj za izplačila subvencij, ampak je stvar kmetijske politike posamezne države članice glede na njihovo specifičnost.«

V poglavju Ocena vplivov in posledic predloga zadeve EU

Ugotavljamo, da manjkajo študije in povzetki raziskav:

- a) ocena vpliva na zdravje ljudi in živali,
- b) ocena vpliva povečanja prehranske varnosti in samooskrbe na osnovi uporabe rastlin z genomskimi tehnikami,
- c) pri oceni vpliva na okolje je potrebno dodati oceno tveganja lastnih genskih virov in zaščite le-teh,
- d) manjka pa tudi dolgoročna ocena tveganja, kako bi na ceno hrane vplivala patentna zaščita semen rastlin in genomске tehnike ter posledično pridelavo hrane.

Zato predlagamo, da se pred sprejetjem kakršnikoli stališč najprej naredijo navedene ocene.

Ocena vpliva na okolje

V dokumentu je sedaj navedeno: »Po napovedi Komisije naj bi pridelava rastlin, pridobljenih z novimi genomskimi tehnikami, prispevala k prehodu na trajnostne prehranske sisteme oziroma ciljem Strategije od vil do vilic, še zlasti zmanjšanju rabe fitofarmaceutskih sredstev. Konkretnega vpliva v tej fazi ni mogoče oceniti, zato bo Komisija za potrebe spremljanja in ocenjevanja napredka pri doseganju ciljev tega predloga ter njegovih gospodarskih, okoljskih in družbenih vplivov pripravila poročilo o spremljanju in sicer prvo ne prej kot tri leta po prijavi/odobritvi prvih izdelkov. Predlagani akt vpeljuje uporabo rastlin, pridobljenih z novimi genomskimi tehnikami, mimo utečenega sistema biološke varnosti. Pred sproščanjem tako pridobljenih rastlin bo potrebna povečana previdnost, še zlasti z vidika konkurenčnosti v naravnem okolju in potencialnega izpodrivanja naravno prisotnih sorodnikov in drugih vrst.«

Predlagamo dodatek: »...zato se predlaga v fazni pristop - najprej se rastline pridobljene z genomskimi tehnikami pridelujejo izključno pri umetni pridelavi hrane - hidroponika, akvaponika, airponika.. V drugi fazi se uporabljajo rastline izključno s pridelavo v zaprtih prostorih (rastlinjaki) z možnostjo čim manjšega vpliva na okolju. Po petletnem monitoringu v faznih pristopov pa se lahko pristopi k tretji fazi uvedbe rastlin v klasično pridelavo, če se izkaže, da so učinki pozitivni.

- 2. Dodatki k dokumentu Predlog stališča Republike Slovenije do Predloga uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o pridelavi in trženju rastlinskega razmnoževalnega materiala v Uniji, spremembi uredb (EU) 2016/2031, 2017/625 in 2018/848 Evropskega parlamenta in Sveta ter razveljavitvi direktiv Sveta 66/401/EGS, 66/402/EGS,**

68/193/EGS, 2002/53/ES, 2002/54/ES, 2002/55/ES, 2002/56/ES, 2002/57/ES, 2008/72/ES in 2008/90/ES (uredba o rastlinskem razmnoževalnem materialu), številka dokumenta: 54913-48/2023/4, datum dokumenta: 09.11.2023

Dokument sedaj navaja: »Republika Slovenija je zaskrbljena zaradi predlaganega odstopanja za seme, ki se bo lahko izmenjevalo med kmeti. Za Republiko Slovenijo je značilna velika razdrobljenost kmetijske pridelave, ki se odraža v velikostni strukturi kmetijskih gospodarstev. Kmetijska gospodarstva imajo v povprečju 7 ha kmetijskih površin, od tega je njiv nekaj manj kot 3 ha. Število kmetijskih gospodarstev, ki bodo lahko uporabljala to izjemo, je glede na majhnost države velika. Omejitev izmenjave na nezavarovane sorte in določitev največje količine semena, ki ga sme kmet letno izmenjati na podlagi te izjeme, ne bo v zadostni meri preprečevala, da ne bi prišlo do zmanjšanja uporabe kakovostnega – uradno potrjenega semena oziroma preverjenega semena kategorije standard. To zmanjšanje bo ponovno prizadelo predvsem majhne žlahtnitelje, ki jim zavarovanje sorte predstavlja velik strošek, zato sort praviloma ne zavarujejo.«

Predlagamo: Ta člen je potrebno črtati, ker predstavlja nepotrebno dodatno izgubo prehranske suverenosti za prihodnje rodove. Hkrati pa je potrebno v dokument vključiti člen, ki bo zavaroval semena v genski banki Slovenije in vzpodbujal uporabo slovenskih semen.

Predlagamo tudi dodatek: »V Sloveniji je izmenjava semen del tradicije skozi stoletja in del lokalnih posebnosti. Slovenska semena so prilagojena lokalnemu okolju - zato Slovenija ne sme omejevati svobodne izmenjave semena in setev lastnega semena. Predvideti je treba monitoring lokalnih posebnosti od semena do krožnika.«

Po našem mnenju v tem dokumentu manjkajo:

- a) ocena vpliva na zdravje ljudi in živali,
- b) oceno tveganja lastnih genskih virov in zaščite le-teh,
- c) dolgoročna ocena tveganja, kako bi na ceno hrane vplivala patentna zaščita semen ter posledično pridelavo hrane.

- 3. Dodatki k dokumentu Predlog stališča Republike Slovenije do Predloga uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o pridelavi in trženju gozdnega reprodukcijskega materiala, spremembi uredb (EU) 2016/2031 in 2017/625 Evropskega parlamenta in Sveta ter razveljavitvi Direktive Sveta 1999/105/ES (uredba o gozdnem reprodukcijskem materialu), številka dokumenta: 54913-49/2023/4, datum dokumenta: 09.11.2023, objavljenim na portalu DS**

Dokument sedaj navaja: »Republika Slovenija meni, da obveznost sestave in redno posodabljanje načrta ukrepov ob nepredvidljivih dogodkih prispeva k zagotavljanju zadostne zaloge gozdnega reprodukcijskega materiala za pogozdovanje območij, ki so jih prizadeli ekstremni vremenski dogodki, požari v naravi, izbruhi bolezni in škodljivcev ali druge nesreče. Ob tem pa opozarja, da takšna obveznost pomeni dodatna administrativna in finančna bremena.

In v nadaljevanju je zapisano še: Predlagamo razmislek o prostovoljni naravi tega ukrepa. Poleg tega je potrebno opredeliti finančne vire za izvajanje tega ukrepa, vendar izven obstoječih sredstev za skupno kmetijstvo politiko in izvajanje ostalih ukrepov za gozdarstvo.

Predlagamo, da se zadnji del črta in dopiše: »Potrebno je zagotoviti finančna sredstva in kot obvezen ukrep uvesti zagotavljanje zadostnih nadomestnih sadik prilagojenih na lokalno okolje za nadomestitve posajanja dreves v nepredvidenih vremenskih razmerah.«

V dokumentu manjka:

- a) študija vplivov na zdravje ljudi,
- b) zaščita genskega materiala gozdnih semen,
- c) prav tako ni opredeljen pomen gozda na vpliv vodnih virov, vetrne zaščite, pomena gozda proti plazenju in podobno.

III. JAVNI POZIV

Zaradi navedenih dejstev javno pozivamo odločevalce, da zaustavijo trenutne postopke sprejetja stališč Republike Slovenije za EU glede navedenih uredb, pridobijo dodatne študije in omogočijo širšo javno razpravo strokovnjaki, kmeti, zainteresirano javnostjo saj je hrana pomebna za vse, ki jemo. In naprošamo, da se šele za tem oblikujejo stališča, ki bodo upoštevala zgoraj navedene vidike, tako strokovne kot vidike pridelovalcev in bodo usklajena z državljani Slovenije.

Ponovno opozarjamo, kot že v samem dokumentu navedeno, »da se dokument takšni kot je ne smejo sprejeti je nakazal že pripravljalec dokumentacije sam, s tem ko je navedel stališče, citiramo: »O napovedi Komisije naj bi posodobitev zakonodaje s področja RRM prispevala k ciljem Evropskega zelenega dogovora, konkretneje Strategije od vil do vilic in Strategije o biotski raznovrstnosti. Konkretnega vpliva v tej fazi ni mogoče oceniti, zato bo Komisija za potrebe spremljanja in ocenjevanja napredka pri doseganju ciljev tega predloga ter njegovih gospodarskih, okoljskih in družbenih vplivov.«

Torej ne vemo, kaj točno bo prinesla Uredba in dokler tega ne vemo, suverenosti pri odločanju o tako pomembnih vprašanjih nikakor ne smemo predati tujim inštitucijam.

Za prihodnost vsako pozitivno dejanje šteje. Soustvarjajmo jo odgovorno za sedanje in prihodnje rodove.

S spoštovanjem,

za sodelujoče strokovnjake in pripravljavce pobud

Irena Rotar

Predsednica Ekoci - eko civilna iniciativa Slovenije, združenje za trajnostno prihodnost

Ekoci – eko civilna iniciativa Slovenije, Združenje za trajnostno prihodnost

Ulica Savinjske čete 4,3310 Žalec, Slovenija;

www.ekoci.si; ekoci.si@gmail.com; Fb:Ekoci - eko civilna iniciativa Slovenije Oskrbimo Slovenijo - Štafeta semen..

- Ekoci - eko civilna iniciativa Slovenije, združenje za trajnostno prihodnost
- Gibanje Oskrbimo Slovenijo – Štafeta semen
- Društvo Ognjič
- Gibanje Rajski vrt obilja za vse
- Številni somišljeniki

V vednost:

- Parlamentarni odbor za zunanje zadeve
- Parlamentarni odbor za kmetijstvo
- Državni zbor
- Državni svet
- Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano
- Kabinet Predsednika vlade
- Urad Predsednice Republike Slovenije